

մասին, եւ զայն, թէ ուրիշ քաղաք եւ այս ոտանաւորը, տարիներ վերջը 1881ին՝ Վաղա-մեռինն է. Արսէն Վ. Սուրբինան երկրորդ անգամ զգուհիութիւն չարեանցին իմն կը յիշատակէ իւր գոյութիւնն հայ Բախթիւնիս կիսատ գործին մէջ¹։ 1881էն մինչեւ անցեալ տարի բան մի հրատարակուած չէր Պոլսի միջոց, երբ շ. Ղեւնդ. Վ. Յովնանեան, ձեռք անցընելով ամասիացի Գալուստ Բաշկի մը ձեռագիր բժշկա-րանը², անոր մէջ քանիցս յիշատակուած գտաւ Պոլսի մէջ Բաշկիին եւ անոր գեղերը։

Գալուստ Ամասիացւոյն այս գործը՝ որ սեպհակաւորութիւն եւ Վիեննայի Միտիթարեանց մատենադարանին³, կարեւոր Յիշատակարան ման իւր ուրիշ միայն կարելի է մեզ իմանալ, թէ որ դարու մէջ ապրած եւ Պոլսի մէջ Սերա-տացի։

Գալուստ Ամասիացի, ըստ շ. Ղեւնդայ Յովնանեան, իւր բժշկարանը շարադրած է՝ ԺԵ. Գարու երրորդ քառորդին, այսինքն՝ 1668—69, «Տեսեալով» բաց ի Ամիրտովլութիւն եւ Ասարէ, նաեւ Սերաստացւոյն Պոլսի մէջ, որ հաւանականաբար իրմէ հին բժիշկ մըն էր։

Եթէ ենթադրենք, որ 1668ին Պոլսի մէջ վախճանած էր արդեն, որ անհաւանական չէ, կրնանք զինքն համարել 16—17ԷԷ. Գարու յայտ բժիշկներէն, մատնանք որ շ. Ղեւնդ. Ալիշան ալ գրած է առ իւր անուանակիրն շ. Յովնանեան, թէ՛ Պոլսի մէջ յիշ յիշ 1630 թ. Բախթիւնիս Բաշկիինն էր, որ իւր արդիւնքն էր 1630ին՝

1630ին՝ եթէ զՊոլսի մէջ գտնէ 55 տարե-ւան համարինք, ծնած է կ'ըլլայ 1575ին. եւ եթէ ընդունինք որ ծեր վախճանած է, այսինքն՝ իւր 75 տարեւան, մեռած կ'ըլլայ 1650ին։

Առանց իւրեւ տույգ ներկայացընելու, այս թուականները, որ նորանոր տեղեկութիւններով կրնան դեռ հետզհետէ լրացաւորուիլ, ներքին է մեզ կարծեմ յաւելլու, թէ անշուշտ Ամիր-տովլութիւն մահէն 1497էն շատ եւ շատ տարիներ վերջն է, որ Պոլսի մէջ Սերաստացի կը պա-տահի անոր երկարատեւութեանց, ձեռք կ'անցընէ անոր Օֆուր Բախթիւնիս, ցայնվայր կորուսած գուցէ եւ փոշեծածուկ միջին անկիւններու մէջ,

¹ «Բաղամէլ» 1881, էջ 34։

² Հետազոտութիւնը Նախնային Գործերն Վրայն, Մասն Ա, տար. Բ., էջ 468—490։

³ Բուցակ Զեռագրաց Մատենադարանի Զարդ Միտի-թարեանցի Վիեննայ 1895 էջ 1011—1013։

⁴ Հետազոտութիւնը Նախնային Գործերն Վրայն, Մասն Բ. Վիեննա 1897, էջ 468։

⁵ Անդ. Մասն Բ. էջ 487։

որուն հմտալից պարունակութեանը սիրահա-րուելով, ինչպէս կ'երեւի վերջին յիշատակա-րանէն, փափաք կ'ունենայ խաւարէն ի լոյս հանել եւ ծանօթացընել հայ բժիշկին մը նշա-նաւոր մէկ երբը, որ հայտնութեան ամենահե-ժամանակը, 16րդ դարու մէջ՝ հայ մատենա-գրութեան ամենագեղ եւ ամենամեծ փառքն էր։

Պոլսի մէջ շնորհիւ ուրեմն լոյս տեսած է «Օգուստ Բաշկիութեանը», Պոլսի մէջ, որ ինքն ալ ոչ Նուազ երեւելի բժիշկ մ'եղած կ'երեւի, գտնելով Գալուստ Ամասիացւոյն բժշկարանին։

Այսչափ միայն գրելով Պոլսի մէջ մա-սին, փափաքելի է որ նորագոյն տեղեկութիւն-ներ տալու աւելի ծանօթացընեն մեզ այս հայ բժիշկը, որուն միշտ պիտի պարտական մնանք նաեւ Ամիրտովլութիւն կենսագրական յիշատա-կարանը, զոր կը կարգանք վերը։

Այս կարեւոր տեղեկութիւնները քաղե-լով Պոլսի մէջ Բաշկիութեանը, աւելորդ կը համարեմ աւելի մանրամասն գրել անոր պարունակութիւնը, զոր արգէն այնչափ հմտա-կերպով գիտականութեան բացատրած է բարե-սիշառակն. շ. Ղեւնդ. Վ. Յովնանեան, իւր Հետազոտութիւնը Նախնային Գործերն Վրայն կ'ըստի որ աշխատութեան մէջ։

Բնագ, Գ. Պոլս, 19 Յունուար 1899։

ՏՈՐԻ. ՎԱՐՈՒՄ Ե. ՅՈՐԴՈՒՄԵՆ

Գ Բ Ա Վ Ա Ն

Ի Բ Ա Վ Ա Ն Ե Ի Բ Ա Վ Ա Ն Ե Ի Բ Ա Վ Ա Ն

(Հարգանքներով)

Իսկայի պատմութեան գունեւ երկու գլխաւոր անկիւնը ըստ այսմ նախնականին կը վերաբերին՝ Պոլսի մէջ արդեն Գործերն Վրայն յիշատակուած։ Միւս կողմէն Գործերն Վրայն աւելի լաւ պիտի հասկըցուի այսուհետեւ՝ Իսկայի պատմութեան համաժամութեանը. որովհետեւ՝ վերջ յիշուած՝ պէտքէն խմբագրութեանց եւ օրինակաց բազմութիւն աղաւաղմանը, ընթերցմանց տարբերութիւնը ա-տով կրնան շեղաբախիլ, որով նաեւ Միւսիսականին ընթերցմանց ճշգրտութիւնը հաստատուիլ. — Իսկ-կարի պատմութեան գլխաւոր անկիւնն էն՝

«Իսկայ»՝ հայերէնին համարժէց, ամէնէն կարեւոր գեղերն է պատմութեան։ Վէպին ասորե-նէն էն՝

Եւր. էջ 468։

Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։ Եւր. էջ 468։

Զ. Մեծ գեր մը կը խաղայ խիկարայ Գընկեր իմ, կոչածը, գահնապետն (Աբսոսիտոս), որ հին պատմագրութիւն մ'ըլլալու է, քանի որ ասորին ալ նման ձեւով մ'ուրիշ "Եթօսօսօտո" (εθυσσοτο), ըսող կարելի է ուղիղը գտնել միայն տառ մ'ուղիղը մ'այնքին՝ Կաթոսօտո (առ Կարոյ Իրեայ) որ քուն ասորեստանեան կազմութիւն է։ Արգէն արաւաքցին այս ուղիղն ալ ունի, բայց ընդհանրապէս ասորեանքին աւելի աղաւաղած է՝ Ի՛նք կամ Աթօս—Ասփօ գրելով (اسفوس کاه)։ Թատկապէս նախնականին մէջ ալ կար Կարուսեմաք անունն, այնչափ աւելի որ Նոյնը մտած է նաեւ Եսովգոսի վարոց մէջ ուր գահնիքը յունականն Hermappos կը կոչուի, (Հերմոս = Կարոյ)։ զորաւոր աւաղացող մը, ինչպէս Կ'ըսէ Կարբիս, Եսովգոս—խիկարու առաջնութեան զէմ։

Ի. խիկարի տեղը գլխաւորաւոր՝ անոր շատ նման ծառային անունը հայերէնը "Մեխիտո" կ'ըսէ։ Ոչ սլաւականն ունի որ ոչ արաբականը պահած եւ Միայն ասորեանքը անուն մը կու տայ ծառային, այն ալ "Մանգիթար" (منجيطار), ուստի բաւական ասորեանք խնդրական է ասոր նախնականին մէջ գտնուիլը։

Ը. Կնչպէս վերը յիշեցինք՝ միւս բնագիրը Պարսից թագաւոր մ'ալ կը յիշեն, որուն Կաթիւն թուղթ գրած ըլլայ, անունն ալ Ալէ Բո խափէլէ՛ բառ ասորեան (ܐܠܝܬܐ ܒܘ ܚܘܬܐܝܠܐ), իսկ "Ալիէ արգի Էւսից թագաւոր Պարսից եւ Ալմաի, ըստ արաբականին, աւելի ուղիղ՝ "արքայ Պարսից եւ Եւսիտո", Այս վերջինը կը հաստատուի պատմականին աղաւաղութեամբն ալ որ "Թագաւոր Պարսից, Nalon, կ'ըսէ; (անշուշտ "Եւսիտո")։ Ըստ Հարթիս՝ Ելմայի յիշատակութիւնը դրամական մին է հնութեանն, միւս կողման անունն ինչ ըլլալը չի կրնար մեկնուիլ։ Հայերէնը չունի ոչ անունն եւ ոչ անոր նմանիկ յիշատակութիւնը։

Ե. Փարսեանի անունը խիկար նախ ծածկելով իւր ու՛ր ըլլալը՝ կ'ըսէ թէ ինքն է "Աթիտո", ասորիկ Աննիքերեմայ, շխիզ այսպէս ունին ասորին (ܐܢܢܝܩܪܝܡܐ) աւարաքցին ալ (ܐܢܢܝܩܪܝܡܐ) Բ՛ԱՅԻ գրուած, վերջինս սխալման, որ "Հաղարս եւ մեկ զիշերացն,

մէջ աւելի յառաջ երթալով "Աբիմակամ", եղած է։ Սլաւականն ալ ունի Obikam (եւ Abesam)։

Ժ. Ար յիշուի ծառայ մ'ալ որուն կը յանձնէ խիկար գրելը քանծեանք երբ զնաթան կը պատժէր։ Հայը "Բեխթո" որ գիտնաբար Տագարյնն է։ Ամենէն հարաւորաւ ձեւն ունի հոս սլաւականը՝ Nagubil (որուն Հարբիս կը համեմատէ Ս. Գրոց մէջ յիշուած "Աբեգնապով", Abednego) ծառայ "Ենքրիյ"։ Ներդիկ յիշատակութիւնը պահած են հոս նաեւ ասորին "Եթօսօտո" (εθυσσο) եւ արաբը՝ "Կարուս հաւ" (الكاروس) գրելով։

Ժա. Ար մնայ վերջապէս յիշել երկու անունն ալ, որ հայերէնին մէջ չկան, ինչպէս նաեւ ոչ սլաւականին։ Արեւուզ վրայ թուղթ երկու աղոց աւուն կու տան արեւելեանք, միդին "Կաթոսիւ" (کاتوس) արաբեանքը՝ Կարուսալ հնախնութեան պէս երկրորդին "Թօփու" (ܐܘܬܘܦܐ)։ Երկուքն ալ խնդրական. վերջինս արգէն՝ Կալիլակ եւ Գիմնիակ, աղուեսագրքէն անունած է։

Ար տեսնուի որ անունացս գրէն հնագոյնն բուն մէջ մեծ գեր մը կը խաղայ "Կարոյ, զիք. այնպէս որ անկարելի չէ այն մեկնութիւնն ալ որ "Կաղան", անունն աղաւաղութիւն կը համարէ "Կաթոսիւ", ասորեստանեան կազմութեանն։ Այս ամենը ասորեստանեայ շրջան մը կ'ենթարկէ, կարծես երաշխաւորութիւն մը խիկարու պատմութեան ստուգելու նախ ի նիւնուէ երեսան գալուն՝ այս կամ այն ձեւով։ Միւս կողման ենթագրել կու տայ որ նախնականին մէջ խիկար ներկայացուած էր իբր հեթանոս մը, կամ զինքն հեթանոս սպան զապաղանքով խառնուած. եւ այս կրնայ մեկնել զգրին նախնականին կրքուրիլը։ Հայերէնն այս մասին որ եւ է տարակոյն չի թողուր, ամեն տեղ զից յիշատակութիւն կայ, անոնց կ'աղաչէ խիկար զոհով ու բնածնեբով եւն։ Արգի օրինակները շատ տեղ՝ շատուածք, կ'ըսեն, որ չենք կարծիք հին բնթերցուածն ըլլայ. բայց արգէն խիկար կ'աղաթէ՝ "Ո՛ր ծառար իմ եւ շատուածք, Բեխիլ եւ Էփիլ եւ Էփիլ" (Պարբիս Թ. 131 "Էփիլ եւ

Ե Մոյսնէր կը համեմատէ անունն Ս. Գրոց յիշած Աիիտ անունը հետ (ան Գ. Թագ. Ի. 22. Եւ. ԼԹ. 14. Խ. 5. հայը "Աթիտո")։ Ցեւ նաեւ մերը։

Յ. Հմմտ. լաւ եւս Լաբուրդիդի յիշած քրմայեան "Աթիտոս" (այդ. Անեւտ. էջ 31) եւ նմանք։

Յ. Մոյսնէր կ'աղչէ համեմատել այն անունը հետ, զոր հայ թագաւորը տեղ մը (Եսայի Է. 8) "Թարեւ" եւ ուրիշ տեղ մը (Բ. Եսայ. Գ. 7) "Ցարեկ" փոխաբան են։ Արեւուզիցը Արաբիքը "Կարուսիլ", ասորին "Կարուսամ", անուն կու տայ Էփիգ թագաւորին ցեւ՝ Թիթիսը Keith-Falconer, Kailash and Dimnah etc. Կեմբրի՝ 1885, էջ 1 եւ 270—1 Եւմ. 4։

Ճ. Հմմտ. Հարթիս, էջ 132-133։ Իրուսմբ մտադիր կ'ընէ Հարթիս որ հայերէն զից անուննքն ալ չկրնի են եւ մեկնութեան կարտ։ Բայց ասորի "Կարոյ" ամեն յիշատակութիւն պէտք չկայ նիւնուէ եւ Բարեւելի օրերուն հաւնել։ Ըստ Եսայի ալ ձառնիք անոնք. Եփեմա քրմաստեանութեան գրածն. Բեխիլ եւ "Կարոյ զապաղանքն, ինչպէս Լաբուրմա յառախ կը յիշատակէ այս գրին։ (Հայերէն ապ. էջ 24, 28 եւն. "Կարոյ, զոր խարեմագի Բ. Թէ) "Կարուզն նեւով ունի)։

Վ. Հմմտ. Հարթիս, էջ 134։ Կարոյի քանդակած համապատասխանողն է Հերմոս, որուն փայլ կը բերէ Հարթիս՝ Արեւիկարայի (Պա՛մ. Գ) առ իտալացի "Անուն նորա եր Կարախալանեմար (Կարուսի գործարար), այսինքն՝ Հերմոս ասորի Մոյսնէր (էջ 177, 184) Կարուսիցը անունը կը համեմատէ Ս. Գրոց "Աիիտոս" անունը հետ (Եզ. ԼԵ. 8. ԼԵ. 35. հայերէնն ունի "Աիիտոս")։

Վ. Արգէն Մոյսնէր (էջ 177) սրբագրած էր այստեղ "Պարսից եւ Ալմաի" (արաբաբայ) իտալացի "Պարսից եւ Ելմայի"։ Այս սրբագրութիւնը կը հաստատեն նաեւ Կեմբրիքի ասորեանքն ու Պերլինի օրինակը։ Եթէ ուղիղը հեռուստ. համեմատութիւն մ'ալ՝ կը գտնենք Յովսէփոյ յով (Բ. 10) ուր կը պատմուի Սիկիարի Նիլմայիցոս երթանը, (այսպէս լատինացի ըստ Սինյականին, ուր Վատիկանեանն ու Հայը սխալ ընթերցումը զՅովսէփ հոն կը խաւրեն)։ Միւս կողման Մոյսնէր այս "Աիի" անունը կը համեմատէ Ա. Թագ. ԻԵ. 11. ԻԵ. 2 եւս յիշուած անունը հետ, զոր հայերէնն "Աքրուս փոխաբան է։

Համին) գից անուանե՛ր որ միւս խմբագրութիւնքն չունին եւ մասամբ ալ գոռարու իր մեկնութիւն։ Երայտն իր տեսնուի որ թէ տարին եւ թէ արարն չեմ անտական կամ գրգական հեղեքքը շնչելու աշխատած են։ Տեղք միայն աչքը քիսած է։ Երբ Գարաւան կը հարցնէ խիսարութիւնքն որմն է, պատասխան կու տայ խիսար՝ «Նման ես գու քէն» (այսպէս հայերէն, տարին ու արարը «Բէլլոյ», տարբ. և, արար. և, և) եւ նախաբարքք քո քրմանք, «Բէլլ մ'եղքն այն հարցման թէ Սենեքերիմ որմն նման է, կը արուի պատասխանա՝ «Սենեքերիմ՝ արայ նման է Բելլիի եւ նախարարն նորա փայլատակաց, եւն Ստորին Ծիլդհո (այլ. էլ 61) շնչելու է, այնպէս որ «Բելլիիի» տեւն տեւնթեւն իր Խոյ Բայց այս տեղա կը մեկնուի արարեւեմով որ կ'ըսէ՝ «Տեւն իմ (Սենեքերիմ) է տարաշնչ Երկնց» եւն (الله الله) ասլ. էլ 21)։ Դժուար չէ որոշել որոշել որ տարին ունէր «Բէլլ երկնից, կամ նման բան մը, որով կ'արգադանայ հայուն» Բելլիի, անուանք. («Բէլլ-Հիմ», երկնից տար. չմայու եւն)։ Հայուն այս փոքրաշնչական անուանց մասին յետոյ օգիթիմ քիսեմնայք իտեւելու. Հոս կը բաւէ հաստատել որ բառ երեւութիւն տարեականայտ — հեթանոսական հեղեքք կային նախնականին մէջ, եթէ մանաւանդ Ծիլդհո Է Լիցարարին գիտնականին գիտողութիւնք որ միշտ անգամ նոր տարուայ որում Բէլլայ արեւմտին թարգրին անարարութիւն մը կը քարէ գտնել։ Ըստ միջ այս հեթանոսական նկարագրին աւելի յետոյ զարգացած ըլլալու է, վերի զարգացումը առաջ գրէն, գոռարու բուն նախնականին մէջ։ Գտնէ Տղիլիիից հեղեքքին Սեթիլիի մասին անարարականութիւն ու բառ գոգնութիւնքն (Համին ԺԼ 17, եւ ԺԳ, 10) գոռարու կը մեկնուին, եթէ իւր անունն եղած գրութեան մէջ Սեթիլի կուտալան հեթանոս մը ներկայացուած ըլլալ այնպէս բացորոշ գտնեմով։

Տեղայ անուն չեմք գտնել վեպին մէջ, բայց միայն Նինուէ եւ «Արծառ-Գարաւ» ուր եղաւ դրածօղովը։ Ետորին ալ նոյնն ունի (չաւ ևս)։ Գոր բառ առ բառ օրինական է արարացին نرين ևս, թէ եւ այս իւր լեզուաւ ուրիշ իմաստ մ'ունի անարարար։ Հայերէնին մէջ Բաղդեսն ևս առարարն

1 Այս անարարութիւն կը նշմարուի Հոս որ նախ խիսար Գարաւան կը նմանցնէ, ինչպէս Ժիլ Ժիլիքը։ «Գարաւ» (տարին եւ արարը «Նիւան անայ») եւ նախաբարքք քո նախնայ, իսկ յետոյ Սենեքերիմ՝ վեպը «Բէլլ-Հիմ» որ երբ կ'ուզէ քարուալ կը բերէ, կամ «Նապ արեւ եւ հարկանք քոյս գարաւ» (Նիւան գերեւ) եւ գարեւել տարուել համեմատ՝ «Գարաւ» զիւլ գաւել եւ երթալ ի փոքրիկ եւ գրմիւր տեսնուելու եւն իմէ ստովտուգի կ'անարարութիւն Ետորեականաց ամանորայ տան, երբ Բէլլայ եւ արեւ գից արեւմտեւ թարգրով կը պատգմեն, այն տան լեզուն կը հաստատուի այն պարագան ալ որ խիսարու պատմութեան երկայնակի փառեղ նախնականին կը վերաբերէ՝ գտնէ յետման։

2 Արարացին «Առարի» լեզուիցովը պահելու տեւն «Առարի» կրնայ նշանակել արդի լեզուաւ քան արեւելք, որովհետեւ «Առարի» արեւ. նշանակութեամբ

է որ «Գաւա Արծառ-Գարաւ», կ'ըսէ կանոնադրական։ Այսի միայն քայլ մը կը Ժար բարբալին հայտաբերելու եւ «Արծառ-Գարաւ» ընելու, ինչպէս բառն են բարբալին միւս օրինակները։ Այս ալ վեպին հայացքներու հին ճիշդ մը համարուալ չեմք, այլ պարզապէս շփոթութեան արդիւնք։

(Էրառ-Երեմի)

4. 8. 8.

ԸՆԴԳԻՄԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալ պատասխանը՝ ընդունած ենք ասկէ քանի մ'ամիս յառաջ «Փառասոս Բիւզանդացի եւ իւր պատմութեան խաղաղախոս ինչ Նիզինակն» Պր. Թ. Յաղաբաշանէ, զոր չէմք կցած յոյն տանք զպատասխան մեզմէ անկան պատմանորով։ Այսօր թէ ի նկատի յառնուք քանի մը շատ շնչի սրբազորութիւնք՝ կրնանք ըսել որ յօդուածն անփոփոխ կը զրատարակենք՝ միայն եւ միայն՝ այն փափաքն զգրեալ՝ որ երկու տեսութեանց իրենց փաստին զսպարակ նանծու առիթ տալով նպատակ ըլլանք ծննդատութեան վերջնականապէս երդուն ելլալու։ Կենթադրուի որ խմբագրութիւնս յօդուածին ամէն կետերուն լիովին հաւան կնայ ընկալ, եւ թէ պատասխանատու չի կնայ զամարտիւ։

Այս ընդունական յօդուածը, որ լոյս տեսաւ «Մշակում» (1898 թիւ 201—2 եւ 204—5) իմ «Փառասոս Բիւզանդացի եւ իւր պատմութեան թեան խաղաղախոս, երկարութեան մասին, տեղաւմ եւ ինչ հրագրակի գուրս գալ եւ պաշտպանուել Յօդուածագիրն է Պր. Ստեփան Մարիտան։ Մերեւ մը գրելով հրկու տեղ (Երեւ. 2—է եւ եր. 63 ծանօթ. 3) յանդիմանական, բայց արգադարի նկատողութիւններ էինք արել Պր. Ստ. Մարիտանին իրեն փառասոսի եւ Մովսիսի վերայ խօսող հեղեքակի։ Նման նկատողութիւններ էինք արել նաեւ շնորհումակի գպրի Գ. Տեղի Միլաշեանին եւ արծ. Մերեղ վարդ. Տեղի Միլաշեանին։ 2էինք կարող առանց այս նկատողութիւններին անցնել, քանի որ մենք կարեւոր էինք համարել իտեւել այն «Նորանոր քայլերի» մասին, որ խորեմացու պատմութեան քննադատութիւնն արել էր մաս մէկ եւ կէս տարուայ ընթացքով, երբ մեր գրելով յօդուածորեն գուրս էր գալիս «Հանգեալ Ամսօրայում» Թատկապէս փոքր ինչ կանգ առաւ Պր. Ստ. Մարիտանին վերայ, որովհետեւ նա խորեմացու պատմութեան նկատմամբ շտեմնուած փոփոխամտութիւն եւ անհաստատութիւն էր ցոյց տուել Պր. Ստ. Մարիտանան յայտանի էր իրեն անպայման պաշտպան խորեմացու

յօդակի կը կազմէ բնիկալ կողուած ևնուլ՝ «Նուան բն եւ անուար» (սեւ Հարիւր, էլ 98 եւ այլուր)։ Բայց արարացին Հոս պարզապէս օրինական է տարի բաւերէ՝ առանց միայն ընելու այս Էրեմի «Հարց ու մէկ քիւրեացի մէջ աղաւաղած է անուան եւ եղան «Գաւա Բարբալ» (զոր ուզեցին եւ «Նաարին», սեւ Մարիտան, էլ 173 եւ 185)։